

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра економіки України

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
**Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародної співпраці**
**Львівського національного університету
імені Івана Франка д.ю.н., доцент Сергій РІЗНИК**

_____ 2023р.
“ ____ ” _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІТИЧНА ЕКОНОМІКА

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	08 „Право”
спеціальність	081 „Право”
факультет	юридичний

Аналітична економіка. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів за галуззю знань 08 «Право», за спеціальністю 081 „Право” у межах освітньо-професійного рівня „Бакалавр”. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. - 15 с.

Розробники: к.е.н., доц. Терехух М. І., к.е.н., доц. Кривень О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки України

Протокол № _1_ від “29___”серпня_ 2023_ р.

Завідувач кафедру економіки України

“_29_”_серпня_____ 2023 р. _____ Гринів Л. С.

Схвалено Вченою радою економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

1. Опис предмета навчальної дисципліни „Аналітична економіка”

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3 Модулів – 2 Змістовних модулів – 2 Загальна кількість годин – 90 Тижневих: 2 Аудиторних – 2 СРС – 58	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність 081 «Право» Освітньо-професійний рівень: бакалавр	вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1
		Семестр	
		1-й	1
		Лекцій	
		16 год.	6
		Практичні заняття	
		16	6
		Самостійна робота	
		58	78
		Вид контролю	
іспит	іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 55%

для заочної форми здобуття освіти – 15%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни за вибором “Аналітична економіка” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 081 «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закони і закономірності функціонування сучасних економічних систем.

Міждисциплінарні зв'язки: з “Національною економікою”, “Регіональною економікою”, «Історією економічних вчень», «Макроекономікою», «Мікроекономікою».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Вступ в аналітичну економіку.

Змістовий модуль 2. Засади функціонування національної економіки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Аналітична економіка” є ознайомлення студентів із її базовими положеннями та понятійним апаратом, формування у них сучасного економічного світогляду, національної свідомості і гідності у розумінні важливих актуальних проблем сталого розвитку національної економіки.

1.2. Завдання дисципліни полягає формуванні системи знань про механізм функціонування ринкової економічної системи із врахуванням засад сталого розвитку.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет і методологію аналітичної економіки;
- принципи лінійної та кругової економіки, переваги останньої;
- ЦСР та відповідальність суб'єктів економіки за їх досягнення;
- основні проблеми організації економіки;
- засади формування та розвитку ринкової економіки; механізм її регулювання;
- економічну природу і види конкуренції;
- сутність, структуру і механізми функціонування національної економіки;
- механізм циклічних коливань в економіці;
- причини безробіття, інфляції та їх усунення;
- процес формування економічної політики держави, її види та інструменти;

вміти:

- застосовувати методи економічних досліджень для аналізу функціонування економічних явищ та процесів;
- визначати методи оптимізації поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах;

- розраховувати основні показники економічної та соціальної ефективності суспільного виробництва;
- аналізувати вплив державних важелів на економічні процеси в країні;
- оцінити відповідну модель розвитку національної економіки, в основі якої повинна лежати національна економічна безпека;
- проаналізувати шляхи розвитку національної економіки;
- визначити основні ринкові та неринкові механізми перетворень вітчизняної економіки;
- визначити економічні аспекти глобальних проблем і шляхи їх розв'язання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин /3 кредити ECTS.

Вивчення навчальної дисципліни «Аналітична економіка» спрямоване на формування та розвиток у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні компетентності:

- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;
- належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Т Е М А 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ

Предмет, методологія, закони і категорії аналітичної економіки. Пастки на шляху економічного пізнання.

Аналітична економіка та економічна політика. Позитивна і нормативна функції аналітичної економіки. Цілі економічної політики, особливості їх реалізації в економіці України.

Лінійна та кругова моделі економіки, їхні принципи.

Виникнення та головні етапи розвитку економічної науки. Школа меркантилізму. Класична школа політичної економії. Соціалістичні ідеї у політичній економії. Історична школа політичної економії. Маржиналізм. Неокласична традиція у економічній теорії. Кейнсіанство. Економічні теорії неолібералізму. Інституціоналізм.

Видатні українські вчені-економісти, їх внесок у розвиток економічної науки.

Т Е М А 2. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Економічні потреби суспільства. Класифікація економічних потреб. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси. Суб'єкти та класифікація економічних інтересів.

Сталий розвиток. Посилення відповідальності суб'єктів економіки за досягнення Цілей сталого розвитку.

Економічні ресурси та їх види. Фактори (чинники) виробництва та їх види. Ефективність виробництва, її зміст, економічні та соціальні показники.

Типи економічних систем, їх ознаки. Власність, її сутність, форми і місце в економічній системі.

Т Е М А 3. ТОВАРНЕ ВИРОБНИЦТВО

Суспільні форми організації виробництва. Натуральне і товарне виробництво, їх зміст та основні риси. Генеза товарної форми виробництва.

Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості. Альтернативні теорії вартості. Ціна та функції.

Гроші та їх функції. Еволюція грошей. Сучасні гроші. Грошова система, її елементи та становлення в Україні. Грошовий обіг і його закони.

Т Е М А 4. РИНКОВА ЕКОНОМІКА

Ринкова економіка, її сутність, ознаки та принципи.

Суть, умови виникнення та функції ринку. Розв'язання ринком головних (фундаментальних) проблем економіки. Види ринків.

Інфраструктура ринку, її значення. Загальна ринкова інфраструктура та її головні елементи: фінансова система, бюджетна система, податкова система, кредитна система. Спеціалізована ринкова інфраструктура, її головні елементи. Стан і проблеми розвитку ринкової інфраструктури в Україні.

Ринкові структури та їх ознаки.

Попит і його чинники. Закон попиту. Ефект доходу і ефект заміщення. Крива попиту та її переміщення.

Пропозиція та її чинники. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її переміщення.

Ринкова рівновага і механізм її забезпечення. Умови адекватного функціонування ринкового механізму. Наслідки запровадження державою мінімальних і максимальних цін на деякі види економічних благ.

Т Е М А 5. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Суть підприємництва та його ознаки. Підприємництво як соціально-економічне явище і як процес. Функції, принципи та умови підприємництва. Види підприємництва. Роль підприємництва у досягненні ЦСР.

Сутність підприємства (фірми) в сучасних умовах. Ознаки, функції та мотиви створення підприємства. Класифікація підприємств за формою власності, за масштабами діяльності, за сферами діяльності, за формою мобілізації капіталу і ступенем відповідальності учасників. Організаційно-правові форми підприємництва в Україні та світі.

Засоби підприємства та їх рух. Основні і оборотні засоби. Відтворення засобів підприємства в процесі виробництва. Ефективність використання засобів виробництва.

Витрати виробництва. Економічні і бухгалтерські витрати. Внутрішні (неявні) та зовнішні (явні) витрати. Постійні та змінні витрати в короткостроковому та довгостроковому періоді. Загальні, середні та граничні витрати.

Виторг підприємства, його види. Прибуток підприємства, його види. Норма прибутку і чинники, що її визначають. Рентабельність.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Т Е М А 6. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Національна економіка та її компоненти. Суб'єкти та об'єкти національної економіки. Характерні риси та ознаки національної економіки.

Макроекономічні показники, що визначають ефективність функціонування національної економіки. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, принципи його обчислення. Способи обчислення ВВП. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор-ВВП. Динаміка реального ВВП в Україні. Недоліки ВВП.

Економічний розвиток. Типи та умови економічного зростання. Фактори економічного зростання.

Т Е М А 7. ФОРМИ ПРОЯВУ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ В РИНКОВІЙ СИСТЕМІ

Економічні коливання та їх причини. Фази та види ділового циклу. Екстернальні та інтернальні теорії економічних коливань. Теорія економічної кон'юнктури М. Туган-Барановського, її значення для світової економічної науки. Сучасні економічні кризи та їх особливості.

Безробіття, його форми. Соціальні та економічні втрати від безробіття. Сучасні методи боротьби з безробіттям. Безробіття та його динаміка у незалежній Україні. Формування ринку праці в Україні. Зайнятість населення, його структура і динаміка в економіці України. Найважливіші напрями реалізації державної політики зайнятості населення в Україні на сучасному етапі.

Інфляція, її види та типи. Причини виникнення та методи боротьби з інфляцією. Економічні і соціальні наслідки гіперінфляції в Україні.

Т Е М А 8. ЕКОНОМІЧНА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В РИНКОВІЙ СИСТЕМІ

Державне регулювання національної економіки: сутність, мета, суб'єкти, об'єкти та методи. Органи ДРНЕ в Україні та їхні функції.

Монетарна політика держави, її інструменти та види.

Фіскальна політика держави, її інструменти та види.

Зовнішньоекономічна політика держави: суть, завдання, напрями та основні складові.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Усього	Денна форма					Усього	Заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
		л	п	лаб	Інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Предмет і методологія аналітичної економіки	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 2. Проблеми організації економіки	11	2	2			7	10	0,5	0,5			9
Тема 3. Товарне виробництво	12	2	2			8	10	0,5	0,5			9
Тема 4. Ринкова економіка	11	2	2			7	10	0,5	0,5			9
Тема 5. Підприємництво та економіка підприємства	11	2	2			7	9	0,5	0,5			8
Разом за змістовим модулем 1	56	10	10			36	50	3	3			44
Змістовий модуль 2												
Тема 6. Національна економіка та основні макроекономічні показники результативності її функціонування	12	2	2			8	9	0,5	0,5			8
Тема 7. Форми прояву макроекономічної нестабільності в ринковій системі	11	2	2			7	9	0,5	0,5			8
Тема 8. Економічна роль держави в ринковій системі	11	2	2			7	11	1	1			9
Разом за змістовим модулем 2	34	6	6			22	40	3	3			34
Усього годин	90	16	16			58	90	6	6			78

5. Теми лекційних та практичних занять

Назва теми	Кількість лекційних годин	Кількість практичних годин
Тема 1. Предмет і методологія аналітичної економіки	2	2
Тема 2. Проблеми організації економіки	2	2
Тема 3. Товарне виробництво	2	2
Тема 4. Ринкова економіка	2	2
Тема 5. Підприємництво та економіка підприємства	2	2
Тема 6. Національна економіка та основні макроекономічні показники результативності її функціонування	2	2
Тема 7. Форми прояву макроекономічної нестабільності в ринковій системі	2	2
Тема 8. Економічна роль держави в ринковій системі	2	2
Всього	16	16

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість лекційних годин
Тема 1. Предмет і методологія аналітичної економіки	2
Тема 2. Проблеми організації економіки	2
Тема 3. Товарне виробництво	2
Тема 4. Ринкова економіка	2
Тема 5. Підприємництво та економіка підприємства	2
Тема 6. Національна економіка та основні макроекономічні показники результативності її функціонування	2
Тема 7. Форми прояву макроекономічної нестабільності в ринковій системі	2
Тема 8. Економічна роль держави в ринковій системі	2
Всього	16

7. Самостійна робота

№п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і методологія аналітичної економіки	7
2	Тема 2. Проблеми організації економіки	7
3	Тема 3. Товарне виробництво	8
4	Тема 4. Ринкова економіка	7
5	Тема 5. Підприємництво та економіка підприємства	7
6	Тема 6. Національна економіка та основні макроекономічні показники результативності її функціонування	8
7	Тема 7. Форми прояву макроекономічної нестабільності в ринковій системі	7
8	Тема 8. Економічна роль держави в ринковій системі	7
	Разом	58

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Індивідуальне завдання – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання – завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих в процесі лекційних та практичних занять.

Студент обирає тему для виконання індивідуального завдання самостійно, згідно бажання.

Індивідуальне завдання виконується у вигляді доповіді (за бажанням може бути підготовлена презентація, що уможливорює візуалізацію матеріалу, його краще сприйняття).

Доповідь має бути цікава, лаконічна, із актуальними даними, зі сформованими автором висновками.

Максимальна кількість балів — 5.

Теми доповідей:

1. Нобелівські лауреати з економіки та їхній внесок у розвиток економічної науки.
2. Сучасні українські вчені-економісти та їхній внесок і розвиток економічної науки.
3. Поступ України у досягненні Цілей сталого розвитку.
4. Роль кругового дизайну у переході до кругової (циркулярної) економіки.
5. Екологічна конституція Землі: сутність ідеї та концептуальні засади.
6. Індекс людського розвитку та можливості України щодо поліпшення свого рейтингу.
7. Національні економічні інтереси та економічний розвиток.
8. Квадрант грошового потоку: який спосіб заробляння грошей обираєте ви?
9. Споживчий кошик в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз.
10. Економічний розвиток країн, що ґрунтуються на командно-адміністративній економічній системі.
11. Діяльність товарних бірж у світі та Україні.
12. Діяльність фондових бірж у світі та Україні.
13. Діяльність аукціонів у світі та Україні.
14. Роль підприємництва у розвитку національної економіки України.
15. Соціальне підприємництво в Україні: його переваги та можливості для розвитку.
16. Молодіжне підприємництво і його розвиток в Україні.
17. Економічне диво Німеччини в післявоєнний період: уроки для України.
18. Економічне диво Японії в післявоєнний період: уроки для України.
19. Економічне диво Ізраїлю: уроки для України.
20. Повоєнне відновлення Південної Кореї: уроки для України.
21. Економічне зростання і сталий розвиток.
22. Зелені макроекономічні показники.
23. Валовий внутрішній продукт, його динаміка за період незалежності України.
24. Гіперінфляція в Україні: причини та наслідки.
25. Безробіття та його особливості в Україні.
26. Вплив війни на розвиток економіки України.
27. Післявоєнна відбудова економіки України: сценарії та можливості.
28. Фіскальна політика та її особливості в умовах повномасштабної війни в Україні.
29. Монетарна політика та її особливості в умовах повномасштабної війни в Україні.
30. Зовнішньоторговельна політика та її особливості в умовах повномасштабної війни в Україні.

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, метод вправ, спостереження й аналіз мовних фактів, метод бесіди.

Під час лекцій і практичних занять використовується роздатковий матеріал, дошка.

10. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують методи поточного та підсумкового контролю.

Результати поточного контролю. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час поточного навчання, складає 50 балів. Поточний контроль передбачає оцінку рівня знань та активності студентів щодо обговорення тем навчальної дисципліни на практичних заняттях, завдань для самостійної роботи. Під час поточного контролю застосовуються такі методи оцінювання знань студентів: усне опитування, тестування, розв'язування задач, оцінювання ІНДЗ тощо.

Під час практичних занять студент повинен отримати 4 обов'язкових оцінки (за усні відповіді, проходження тестів до окремої теми, написане есе чи підготовлену доповідь), які сумуються. Всього на практичних заняттях можна набрати 20 балів. Якщо студент набере більше, ніж 4 оцінки, то їхнє середнє арифметичне множиться на коефіцієнт 4.

За написання модульних робіт, кожна з яких оцінюється в 15 балів, студент може отримати максимально 30 балів.

Для допуску до іспиту студент повинен набрати за семестр мінімум 26 балів.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит.

Іспит як форма поточного контролю є обов'язковим для усіх студентів, він складається під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого в установленому порядку розкладу.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при підсумковому контролі, складає 50.

Підсумкова оцінка з курсу „Аналітична економіка” складається із суми балів за поточний контроль (50 балів) і екзаменаційної оцінки (50 балів) та виставляється за шкалою, поданою в табл.1.

Таблиця 1

Кількість балів		Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка (національна шкала оцінювання)
90-100		A – відмінно	5 (відмінно)
71-89	81-89	B – дуже добре	4(добре)
	71-80	C – добре	
51-70	61-70	D – задовільно	3 (задовільно)
	51-60	E – посередньо	
0-50		FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)
		F – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу (виставляється, якщо студент отримує оцінку „незадовільно” на талоні „K”)	

11. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення дисципліни складається з атестованого електронного курсу, авторами якого є к.е.н., доц. Кривень О.В. та к.е.н., доц. Тербух М.І. Він охоплює презентації до тем, завдання для практичних занять та самостійної роботи, тести до окремих тем, тести до модульних робіт та підсумкового контролю.

12. Рекомендована література

Основна

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають? – К., 2017. – 440с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Кн. 1 / За ред. С.Панчишина і П. Островерха. К.: Знання, 2013.
3. Гілл Наполеон. Думай і багатій. – К., 2019.
4. Гринів Л.С. Фізична економія: нові моделі сталого розвитку: монографія/ Л.С.Гринів. – Львів: Ліга-Прес, 2016. – 424с.
5. Гринів Л.С., Кічурчак М.В. Національна економія України: Навч. посібн. – Львів, 2020. - 470с.
6. Клейсон Дж. Найбагатший чоловік у Вавилоні. - К., 2017. – 136с.
7. Мартиненко А. Основи кругового дизайну: посібник [Електронний ресурс].
Режим доступу:

https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/The_Circular_Design_Basics_Guide_PPV_2021_UA.pdf

8. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. – Резолюція прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року.

9. Поради для ледачих як врятувати світ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/поради-для-ледачих-як-врятувати-світ>

10. Стефанишин О.В., Квак М.В., Кічурчак М.В., Терехух М.І. Економічна теорія: Навчальний посібник для студентів неекономічних спеціальностей.- Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. — 225 с.

11. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення/ пер. з англ. Світлана Крикуненко. – К.: Наш формат, 2018. – 464с.

12. Шефер Бодо. Шлях до фінансової свободи. – К., 2018.

13. Ха-Юн Чанг. Економіка. Інструкція з використання/ Ха-Юн Чанг; пер. з англ. Андрій Лапін. – К. : Наш Формат, 2016. – 400 с. – іл.

13. Інформаційні ресурси

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра.

2. Бібліотеки:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Драгоманова, 5, 17);
- міські бібліотеки м. Львова: бібліотека АН ім. В.Стефаника (вул. В.Стефаника, 2);
- Львівська обласна бібліотека (пр. Шевченка, 13);

3. Інтернет-джерела:

- www.rada.gov.ua - сайт Верховної Ради України
- www.sta.gov.ua - сайт Державної податкової адміністрації України
- www.kmu.gov.ua - сайт Кабінету Міністрів України
- www.as-rada.gov.ua - сайт Рахункової палати України
- www.Ier.kiev.ua - сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій
- www.ukrstat.gov.ua - Державний комітет статистики України
- www.bc.rql.kiev.ua/index.html - Діловий центр України
- www.business.liga.net - ЛігаБізнес
- www.imf.org - Міжнародний валютний фонд
- www.icai.org.ua - Міжнародний інститут порівняльного аналізу
- www.oecd.org - Організація з економічного співробітництва і розвитку
- www.wto.org - Світова організація торгівлі
- www.woridbank.org.ru - Світовий банк
- www.europa.eu.int/comm/eurostat - Статистика по Європі
- www.icps.kiev.ua - Центр перспективних досліджень.